

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยระดับจังหวัด ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตละ 1 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2543 จำนวน 493 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 493 คน และกลุ่มครู ซึ่งประกอบด้วยครูในหมวดคณิตศาสตร์หรือหมวดวิทยาศาสตร์ โรงเรียนละ 1 คน รวม 493 คน และครูในหมวดสังคมหรือหมวดภาษาต่างประเทศ โรงเรียนละ 1 คน รวม 493 คน โดยกำหนดให้โรงเรียน และจังหวัดเป็นหน่วยการวิเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหารโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัด และ(2) แบบสอบถามครู แบ่งเป็น 2 ตอน คือ แบบวัดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และแบบสอบถามความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรระดับโรงเรียน ได้แก่ (1) กลุ่มตัวแปรด้านโรงเรียน ได้แก่ แหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ของ โรงเรียน สัดส่วนของนักเรียนต่อครู และ สัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน (2) กลุ่มตัวแปร ด้านผู้บริหาร ได้แก่ วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และการนิเทศติดตามผล (3) กลุ่มตัวแปรด้านครู ได้แก่ การได้รับการอบรมความรู้ ภาระงานของครู และขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตัวแปรระดับจังหวัด (macro level) คือ ค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ค่าเฉลี่ยปริมาณการนิเทศติดตามผลจากศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ค่าเฉลี่ยปริมาณความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับจังหวัด และค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์พหุระดับด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (SQUAL) และคุณภาพของสถานศึกษารายด้าน ได้แก่ คุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต (SQOUT) คุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการ (SQPRO) คุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย (SQIN) ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) สรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม (SQUAL) เพื่อตอบปัญหาการวิจัย ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลศูนย์ (null model) ของตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม (SQUAL) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม มีค่าเท่ากับ 2.127 อิทธิพลคงที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และอิทธิพลสุ่ม พบว่า มีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1.2 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลอย่างง่าย (simple model) ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ตัวแปรสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหาร แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทำให้สถานศึกษามีคุณภาพมากขึ้น และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าคงที่ หรือค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมมีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันระหว่างจังหวัดเพียงพอที่จะศึกษาตัวแปรระดับจังหวัดต่อไป นอกจากนี้สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรระดับโรงเรียน อิทธิพลสุ่มไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ตัวแปรสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ตัวแปรภาระงานของครู ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหาร สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม ได้ร้อยละ 64

1.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (hypothetical model) ตัวแปรระดับจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม (MQUAL – intercept) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด และตัวแปรค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม มีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่ายังมีตัวแปรระดับจังหวัดที่สามารถอธิบายความผันแปรของค่าคงที่ได้อีก ซึ่งตัวแปรระดับจังหวัดในการวิจัยครั้งนี้ยังมีความแปรปรวนไม่เพียงพอในการอธิบายความผันแปร ทั้งนี้ตัวแปรค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการ

จากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด และตัวแปรค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด สามารถอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 52

2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต (SQOUT) เพื่อตอบปัญหาการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลศูนย์ (null model) ของตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต (SQOUT) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต มีค่าเท่ากับ 2.083 อิทธิพลคงที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า มีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลอย่างง่าย (simple model) ตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหาร แสดงว่า แหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และความเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทำให้สถานศึกษามีคุณภาพด้านผลผลิตมากขึ้น และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าคงที่ หรือค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต มีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิตในแต่ละจังหวัด มีความแตกต่างกันระหว่างจังหวัด เพียงพอที่จะศึกษาตัวแปรระดับจังหวัดต่อไป และสัมประสิทธิ์ถดถอยส่วนสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรระดับโรงเรียน ได้แก่ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหารสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต ได้ร้อยละ 27

2.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (hypothetical model) ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต (MSQOUT – intercept) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ตัวแปรค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด และตัวแปรค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิต (MSQOUT – intercept) มีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่ายังมีตัวแปรระดับจังหวัดที่สามารถอธิบายความผันแปรของค่าคงที่ได้อีก ซึ่งตัวแปรระดับจังหวัดในการวิจัยครั้งนี้ ยังมีความแปรปรวนไม่เพียงพอในการอธิบายความผันแปร ทั้งนี้ตัวแปรค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด และตัวแปรค่าเฉลี่ย

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด สามารถอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านผลผลิตได้ร้อยละ 15

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการ (SQPRO) เพื่อตอบปัญหาการวิจัย ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลศูนย์ (null model) ของตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการ (SQPRO) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการ มีค่าเท่ากับ 2.185 อิทธิพลคงที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า มีความผันแปรระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลอย่างง่าย (simple model) ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหาร แสดงว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทำให้สถานศึกษาด้านกระบวนการมีคุณภาพมากขึ้น และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าคงที่ หรือค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการมีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันระหว่างจังหวัด เพียงพอที่จะศึกษาตัวแปรระดับจังหวัดต่อไป ส่วนสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรระดับโรงเรียน อิทธิพลสุ่มไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ตัวแปรสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหารสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการ ได้ร้อยละ 42

3.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (hypothetical model) ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการ (MQPRO – intercept) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ตัวแปรค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการมีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ยังมีตัวแปรระดับจังหวัดที่สามารถอธิบายความผันแปรของค่าคงที่ได้อีก ซึ่งตัวแปรระดับจังหวัดในการวิจัยครั้งนี้ยังมีความแปรปรวนไม่เพียงพอในการอธิบายความผันแปร ทั้งนี้ตัวแปรค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด สามารถอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านกระบวนการได้ร้อยละ 1

4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย (SQIN) เพื่อตอบปัญหาการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลศูนย์ (null model) ของตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย (SQIN) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย มีค่าเท่ากับ 2.105 อิทธิพลคงที่ มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม ค่าคงที่ มีความผันแปรระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ผลการวิเคราะห์ขั้นโมเดลอย่างง่าย (simple model) ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรสัดส่วนของนักเรียนต่อครู ตัวแปรสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าคงที่ หรือ ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัยมีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียนมีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ตัวแปรสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน สัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ตัวแปรภาระงานของครู ตัวแปรขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรความเป็นผู้นำของผู้บริหาร สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม ได้ร้อยละ 50

4.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (hypothetical model) ตัวแปรระดับจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด และจากการทดสอบอิทธิพลสุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย (MQIN – intercept) มีความผันแปรระหว่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ยังมีตัวแปรระดับจังหวัดที่สามารถอธิบายความผันแปรของค่าคงที่ได้อีก ซึ่งตัวแปรระดับจังหวัดในการวิจัยครั้งนี้ยังมีความแปรปรวนไม่เพียงพอในการอธิบายความผันแปร ทั้งนี้ตัวแปรค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนสามารถอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 2

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model) ดังนั้นจึงอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา โดยแยกตามการจัดโครงสร้างของข้อมูลเป็นปัจจัยระดับ โรงเรียน และปัจจัยระดับจังหวัด ดังนี้

1. ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษามากที่สุด คือ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา คือ ระดับการศึกษาของผู้บริหาร จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร โรงเรียน แหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ของโรงเรียน จำนวนครั้งในการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครู สัดส่วนของนักเรียนต่อครู และจำนวนครั้งที่ได้รับอบรมความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ทั้งนี้ตัวแปรระดับโรงเรียนสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพของสถานศึกษาได้ร้อยละ 60 ดังนี้

1.1 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ของโรงเรียนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยเท่ากับ 5.32 มีการแจกแจงของข้อมูลสูงกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย และจากข้อมูลผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น พบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมีค่าอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษามากที่สุด เนื่องจากการเสริมสร้างให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยความเต็มใจ มีความกระตือรือร้น และทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ทำให้ผลการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ก่อให้เกิดความสามัคคีและการรวมพลังในหมู่คณะ โดยเมื่อครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานก็จะปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญกับการทำงานมากขึ้น ทำให้ผลการปฏิบัติงานของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของคำฉนวน สามเมือง (2531) ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะผู้บริหาร ครู นักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนั้นมีผลต่อการผ่านเกณฑ์ของโรงเรียน นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของจูไรรัตน์ สุครุ่ง (2538) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่: กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร พบว่า การสร้างขวัญและกำลังใจนั้นส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน

1.2 ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีลักษณะความเป็นผู้นำโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 มีการแจกแจงของข้อมูลสูงกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย และจากข้อมูลผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น พบว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาในระดับรองลงมาจากขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของโรงเรียน เป็นผู้นำที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชา ดูแล และควบคุมการบริหารงานในสถานศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงต้องแสดงความเป็นผู้นำของตนเองในการดำเนินการกิจของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยอาจทำงานร่วมกันกับครู กระตุ้นครูให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน ให้คำแนะนำประสานงาน และให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพสูงขึ้นไปด้วย สอดคล้องกับบุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับที่เขาวลักษณะ แสงสร้อย (2542) ได้ศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และสอดคล้องกับที่สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2541) ได้กล่าวถึงสถานศึกษาที่มีคุณภาพว่าต้องเป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในด้านความเป็นผู้นำระดับมีอาชีพของผู้บริหารโรงเรียน อีกทั้งสอดคล้องกับ Kijai (1984) ได้ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยอื่น ๆ สอดคล้องกับ Yin Cheong Cheng (1996) ได้ศึกษาอิทธิพลของความเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อลักษณะของโรงเรียน พบว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน และสอดคล้องกับTory Townsend (1997) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ

1.3 สัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ห้องเรียนแต่ละห้องของโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนประมาณ 38 คน มีการแจกแจงของข้อมูลสูงกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย และจากข้อมูลผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น พบว่า สัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียนมีค่าอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาในระดับรองลงมาจากขวัญและ

กำลังใจในการปฏิบัติงาน และความเป็นผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ตามลำดับ อาจเป็นผลเนื่องมาจากอิทธิพลจากตัวแปรแทรกซ้อนที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งคือ ขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มักมีสัดส่วนนักเรียนต่อห้องเรียนสูง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณภาพของสถานศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และการที่โรงเรียนจัดสรรจำนวนห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดไว้ คือ นักเรียน 40 คนต่อห้องเรียน 1 ห้อง ทำให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพของตน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นด้วย และการที่ห้องเรียนมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนทำให้สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหวอย่างสะดวก สอดคล้องกับที่ชาอูซัย อาจินสมาจาร (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ขนาดของชั้นเรียนเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวชี้ถึงคุณภาพของโรงเรียน และสอดคล้องกับคำฉนวน สามเมือง (2531) ได้ศึกษาลักษณะผู้บริหาร ครู นักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ พบว่า สัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียนมีผลต่อการผ่านเกณฑ์ของโรงเรียน

1.4 สัดส่วนของนักเรียนต่อครู จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ครู 1 คนมีนักเรียนในความรับผิดชอบ ประมาณ 24 คน มีการแจกแจงของข้อมูลต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย และจากข้อมูลผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น พบว่า สัดส่วนของนักเรียนต่อครูมีค่าอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัย อาจเป็นผลเนื่องมาจากอิทธิพลจากตัวแปรแทรกซ้อนที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งคือ ขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มักมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูสูง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณภาพของสถานศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก การที่โรงเรียนจัดสรรบุคลากรครูให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด คือ จำนวนบุคลากรทั้งหมดเท่ากับ จำนวนนักเรียนต่อห้อง (40 คน) คูณกับจำนวนห้อง และหารด้วยจำนวนนักเรียนต่อบุคลากร 1 คน (ซึ่งสัดส่วนครู : นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่ากับ 1:17 และสัดส่วนครู:นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่ากับ 1:15) (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2522) เมื่อสัดส่วนของนักเรียนต่อครูเหมาะสมทำให้ครูสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูและนักเรียนมีความใกล้ชิดกันซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างครูและนักเรียนมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นเนื่องจากครูคอยให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเต็มใจ อุทิศเวลาให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกสบายใจและทำให้เข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพด้านปัจจัยสูงขึ้น สอดคล้องกับคำฉนวน สามเมือง (2531) ศึกษาลักษณะผู้บริหาร ครู นักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ พบว่า สัดส่วนของ

นักเรียนต่อครูมีผลต่อการผ่านเกณฑ์ของโรงเรียน นอกจากนั้น สอดคล้องกับชาญชัย อาจินสมาจาร (2543) ได้กล่าวว่า สัดส่วนของ นักเรียนต่อครูเป็นสิ่งที่ชี้ถึงคุณภาพของโรงเรียน อีกทั้งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533) ได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้าน อัตราส่วนนักเรียนต่อครูส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน ไม่สอดคล้องกับเขาวลัทธิแสงสร้อย (2542) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ตัวแปรอัตราส่วนครูต่อนักเรียนมีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า สัดส่วนของนักเรียนต่อครูมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพของสถานศึกษาด้านปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ปัจจัยระดับจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

ปัจจัยระดับจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษามากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา คือ ค่าเฉลี่ยปริมาณการนิเทศ ติดตามผลจากศึกษานิเทศก์ของจังหวัด และค่าเฉลี่ยปริมาณความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับจังหวัด ทั้งนี้ปัจจัยระดับจังหวัดสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพของสถานศึกษาได้ร้อยละ 20 ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัด และจากข้อมูลผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น พบว่า ค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดมีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษามากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานทางราชการ โดยงบประมาณในการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียน แยกเป็น 2 หมวด คือ เงินงบประมาณ ซึ่งเป็นเงินที่ได้รับจัดสรรของทางราชการในการจัดการศึกษาจากงบประมาณแผ่นดิน และเงินนอกงบประมาณ ซึ่งเป็นเงินรายได้ของโรงเรียนนอกเหนือจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความจำเป็นกับงบประมาณที่โรงเรียนได้รับ พบว่าโรงเรียนได้รับงบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการในการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ในต่างจังหวัดจึงมักขาดแคลนงบประมาณ ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากจังหวัด ซึ่งต้องได้รับงบประมาณจากองค์กรบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานของการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับที่ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2542) ที่กล่าวถึงปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาว่าควรมีการเงินและงบประมาณที่เพียงพอ และสอดคล้องกับที่ชาญชัย อาจินสมาจาร (2543) ได้กล่าวถึงตัวชี้

คุณภาพของโรงเรียนว่า งบประมาณของโรงเรียนเป็นสิ่งที่ชี้คุณภาพของโรงเรียน นอกจากนี้ สอดคล้องกับสยาม สุ่มงาม (2541) ที่ศึกษากระบวนการดำเนินงานปัญหาและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าการจัดสรรงบประมาณควรจัดสรรให้สอดคล้องกับโครงการต่างๆ ทางการศึกษา

2.2 ค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำทางวิชาการแก่ครูอาจารย์จากศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 3 ครั้ง และจากข้อมูลผลการวิเคราะห์ด้วย โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น พบว่า ค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด มีค่าอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาในระดับรองลงมาจากค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อคุณภาพของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด จะมุ่งพัฒนาครูอาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และเทคนิคต่างๆ ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2541) กล่าวถึงสถานศึกษาที่มีคุณภาพว่า ต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีการฝึกอบรม ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่บุคลากรทุก ๆ คน อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับคำกล่าวของชาญชัย อาจินสมาจาร (2543) ที่ว่า การพัฒนาครูและการฝึกอบรม การได้รับคำแนะนำทางวิชาการระหว่างประจำการเป็นสิ่งที่ชี้ถึงคุณภาพของโรงเรียน นอกจากนี้สอดคล้องกับสยาม สุ่มงาม (2541) ที่ศึกษาเรื่องกระบวนการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า หน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัดควรดำเนินการนิเทศด้านการให้คำแนะนำด้านวิชาการ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้ที่ชัดเจน และถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในระดับโรงเรียน

จากการวิจัยครั้งนี้ พบปัจจัยในระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และสัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน จึงน่าจะเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรคำนึงถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตามประเด็นต่าง ๆ คือ (1) สวัสดิการ โรงเรียนควรจัดให้มีบริการต่างๆ นอกเหนือจากเงินเดือน ซึ่งอาจปรากฏในรูปของสิ่งจูงใจที่เป็นตัวเงิน สิ่งของ

และกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ (2) การกิจในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของปริมาณงานที่ได้รับ และความสอดคล้องระหว่างงานกับความรู้ความสามารถ (3) การมีส่วนร่วมในการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และตัดสินใจในการดำเนินนโยบายและกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน (4) ความมั่นคงปลอดภัยและความก้าวหน้า ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ได้ศึกษาต่อและฝึกอบรมหรือดูงาน และ (5) การปฏิบัติอย่างยุติธรรมของผู้บริหารโรงเรียนต่อครู ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรมและปฏิบัติต่อครู-อาจารย์อย่างตรงไปตรงมา ปราศจากความลำเอียง

2. ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำของตนเอง ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเป็นผู้นำโดยเฉลี่ยในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาลักษณะความเป็นของผู้บริหารเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการพูดเก่งมีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำในด้านนี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่ การพูดโน้มน้าวให้ครูอาจารย์ปฏิบัติตามได้ การพูดอธิบายเหตุผลเพื่อไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งได้ คลี่คลายบรรยากาศที่ตึงเครียดในระหว่างการประชุมได้ พูดประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รู้ข่าวสารต่างๆ ภายในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และใช้สำนวนภาษาในการพูดได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในระดับจังหวัด

จากการวิจัยครั้งนี้ พบปัจจัยในระดับจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด และค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ในปีการศึกษา 2543 โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัด เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการในแต่ละโรงเรียนนั้นขาดความเสมอภาคกันในแต่ละภูมิภาค จังหวัด และอำเภอ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากจังหวัด ดังนั้นทางจังหวัดจึงควรจัดสรรงบประมาณจากองค์กรบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนให้แก่โรงเรียนเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

2. จากผลการวิจัยพบว่า ในปีการศึกษา 2543 หน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัดจะให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ครูอาจารย์ในโรงเรียน จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งถ้าครูอาจารย์ในโรงเรียนได้รับการแนะนำทางวิชาการบ่อยครั้งจะทำให้ครูอาจารย์พัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ ได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันจากการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทำให้ครูต้องมีการพัฒนาความรู้และความสามารถของตนเองตลอดเวลา ดังนั้นหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัดจึงควรจัดการอบรม และให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้จัดโครงสร้างของหน่วยงานทางการศึกษาจากแต่เดิมจะแยกตามหน่วยงานทางการศึกษาในแต่ละจังหวัด เป็นเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะประกอบด้วยหน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงานมารวมกัน ดังนั้นปัจจัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยตรง จึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีการจัดโครงสร้างของข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ปัจจัยในระดับโรงเรียนภายในจังหวัด ปัจจัยในระดับระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาภายในจังหวัด และปัจจัยในระดับระหว่างจังหวัด

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา นอกเหนือจากปัจจัยในการวิจัยครั้งนี้ โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนมีคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และพฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งหมายถึง ความสนใจใฝ่รู้และเอาใจใส่ต่อบทเรียน และให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะจากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเป็นจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตรจริงได้ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง ดังนั้นปัจจัยด้านผู้เรียนน่าจะมีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา